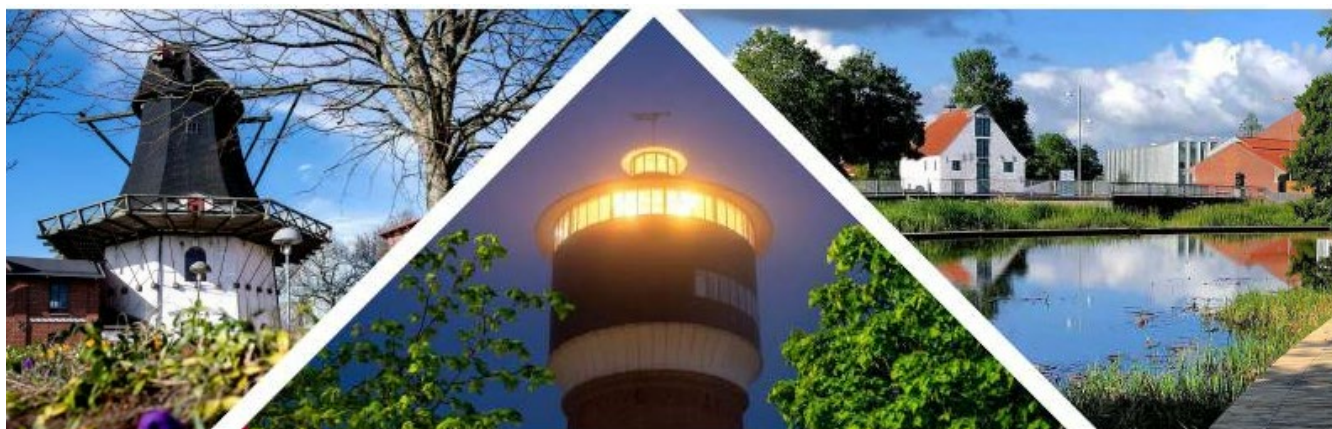

ÅRSREGNSKAB 2022

Forord

I 2022 har vi nået en række milepæle som vi kan glæde os over. Selvom Tøndermarsk Initiativet officielt blev lukket ned som projekt i løbet af året, så vi kan stadig glæde os over nogle af de nye projekter, som så dagens lys i 2022.

Vidåslusen har fået en udsigtsplatform med et panorama kig horisonten rundt. Det er endnu et element i at gøre slusen til formidlingssted for den fantastiske og unikke natur, som vadehavet udgør – og som vi har lige i vores baghave. Det bliver også rigtig spændende at følge det store klimatilpasnings- og naturgenopretningsprojekt, som er sat i gang ved Margrethe Kog. Her bliver eksisterende landbrugsarealer omlagt til et stort sammenhængende naturområde, til gavn for områdets plante- og dyreliv – og samtidig vil det virke som vandreservoir i perioder, hvor Vidåslusen ikke kan åbnes.

Tønder midtby har lagt sten til en stor arbejdsaktivitet og en endnu større forandring af det indtryk man får, når man kommer til Tønders bymidte. Jeg glæder mig over et projekt, som på en og samme tid sikrer os mod klimaudfordringer og samtidig løfter indtrykket af vores by. Nu ser jeg frem til, at denne del af projektet kan afsluttes med færdiggørelse af formidlingen af historien om Tønder Havn.

Jeg vil også huske tilbage til den 6. august 2022, som blev en festdag i forbindelse med H. M. Dronningens besøg. Mange tusind mennesker var med til at skabe en fantastisk ramme for Dronningens rundvisning i kommunen. Jeg håber, at flere af jer – ligesom jeg selv - fik en oplevelse at huske tilbage på – for eksempel, når man ser det samlede gardesregiment komme ridende eller ser kongeskibet Dannebrog ligge og knejse i havnen på Rømmø.

Jeg vil også fremhæve, at 2022 blev et år med et stigende indbyggertal i Tønder Kommune efter en flerårig periode, hvor tallet har været faldende. Det har stor betydning for aktiviteterne i vores kommune, at vi kan tiltrække både indbyggere og virksomheder. Jeg håber derfor, at det er en udvikling, vi kan fastholde.

Vi må dog også se tilbage på et år, hvor krigen i Ukraine har sat mærkbare spor i kommunen i forhold til flygtningesituationen. Derudover har vi oplevet meget høje energipriser og en inflation på et niveau, vi ikke har set i årtier. Det afspejler, at vi både nu og fremadrettet skal være i stand til at manøvrere under meget skiftende forhold.

Regnskabsmæssigt kommer Tønder Kommune ud af 2022 med et overskud på den ordinære drift på 165,6 mio. kr. Det er 60,5 mio. kr. bedre end oprindeligt budgetteret. Der er fortsat et højt niveau på anlægsområdet med 112,3 mio. kr., som er godt 15 mio. kr. mere end oprindeligt budgetteret.

Resultatet viser et overskud på 49,7 mio. kr. mod et budgetteret overskud på 9,6 mio. kr.

Jeg synes, det er et regnskab, der afspejler et solidt økonomisk fundament for vores kommune og giver os et råderum til at fortsætte udviklingen af området.

Med disse ord ønsker jeg alle en god læselyst.

Jørgen Popp Petersen
Borgmester

FORORD	2
KOMMUNEOPLYSNINGER	4
PÅTEGNINGER	5
Ledelsens påtegning	5
Revisionspåtegning	5
KOMMUNENS ÅRSBERETNING	6
Generelle bemærkninger	6
Aftale om kommunernes økonomi for 2022	6
Årets økonomiske resultat	7
Regnskabsoversigt	7
Tillægsbevillinger	8
Finansieringsoversigt	9
Balance	10
Hoved- og nøgletal	11
Regnskabsopgørelse	12
Balance	14
Noter til driftsregnskab og balance	15
Note 1 Indtægter	15
Note 2 Driftsudgifter	16
Note 3 Anlæg	20
Note 4 Afsluttede anlægsarbejder	21
Note 5 Personaleoversigt	22
Note 6 Overførte bevillinger og rådighedsbeløb	23
Note 7 Oversigt over områder med statsrefusion og -tilskud	25
Note 8 Anlægsoversigt	28
Note 9 Aktier og andelsbeviser	28
Note 10 Nedskrivning mod forventet tab	29
Note 11 Mellemværende med forsyningsområdet	29
Note 12 Udvikling i egenkapital	30
Note 13 Langfristet gæld	31
Note 14 Garantiforpligtelser, eventualforpligtelser og – rettigheder	32
Note 15 SWAP-aftaler	34
Opgaver udført for andre myndigheder	34
BILAG A	35
Anvendt regnskabspraksis	35
Generelt	35
God bogføringsskik	35
Driftsregnskab	35
Balancen	36

Kommuneoplysninger

Kommune

Tønder Kommune
Wegners Plads 2
6270 Tønder
Telefon: 74 92 92 92
Hjemmeside: www.toender.dk
E-mail: toender@toender.dk
Regnskabsår: 1. januar - 31. december

Revision

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab
Kolding Åpark 8A, 7. sal
6000 Kolding

Påtegninger

Ledelsens påtegning

Økonomiudvalget har den 22. marts 2023 aflagt årsregnskab for 2022 for Tønder Kommune til Kommunalbestyrelsen.

Årsregnskabet bygger på de obligatoriske oversigter og redegørelser, der skal aflægges i overensstemmelse med Lov om Kommunernes styrelse og reglerne i Indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for Kommuner.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsregnskabet giver et retvisende billede af kommunens aktiver og passiver, finansielle stilling samt årets økonomiske resultat.

I henhold til styrelseslovens § 45 overgiver Kommunalbestyrelsen hermed regnskabet til revision.

Tønder Kommune, den 30. marts 2023

Jørgen Popp Petersen
Borgmester

Lars Møldrup
Kommunaldirektør

Revisionspåtegning

BDO påtegner årsregnskabet i juni 2023, og den udarbejdede påtegning vil kunne ses på www.toender.dk

Kommunens årsberetning

Generelle bemærkninger

Aftale om kommunernes økonomi for 2022

Regeringen og KL indgik en aftale om den kommunale økonomi den 8. juni 2021.

Indenrigs- og boligministeriet fremsendte endelig udmelding af tilskud og udligning for 2022 den 1. juli 2021.

Tønder Kommune har med regnskabet for 2022 brugt 2,6 mio. kr. mere end det oprindelige budget (servicerammen).

I løbet af 2022 har KL udsendt et vejledende sigtepunkt for kommunernes serviceramme. I sigtepunktet korrigeres for mindre ændringer efter at de oprindelige budgetter blev vedtaget – eksempelvis lov og cirkulæreprogram m.m. – men i 2022 også en væsentlig ændring i pris- og lønskøn, som følge af de generelt stigende priser.

KL's sigtepunkt for servicerammen i Tønder Kommune udviser 1.872,7 mio. kr. og da serviceudgifterne i regnskabet udgør 1.853,3 mio. kr., så bidrager Tønder positivt til en samlet aftaleoverholdelse for alle landets kommuner.

Årets økonomiske resultat

Regnskabsoversigt

Regnskabsoversigt (mio. kr.)	Oprindelig B 2022 (1)	Regnskab 2022 (2)	Afvigelse 2022 (3 = 2-1)	Tillægs- bevillinger 2022
Indtægter				
Personskatter	-1.533,8	-1.535,3	-1,5	0,0
Selskabsskatter m.v.	-29,2	-29,2	0,0	0,0
Grundskyld	-93,1	-102,3	-9,2	2,4
Generelle tilskud m.v.	-1.140,3	-1.121,7	18,6	18,6
Refusion af købsmoms	0,0	-1,4	-1,4	0,0
Indtægter i alt	-2.796,4	-2.789,8	6,5	21,0
Driftsudgifter				
Serviceudgifter	1.850,7	1.853,3	2,6	44,8
Uden for servicerammen	146,0	138,6	-7,4	-2,8
Indkomstoverførsler	689,3	632,5	-56,8	-46,2
Driftsudgifter i alt	2.686,0	2.624,4	-61,5	-4,2
Renter	5,3	-0,2	-5,5	-2,8
RESULTAT AF ORDINÆR DRIFT	-105,1	-165,6	-60,5	14,0
Anlægsudgifter				
Anlægsudgifter (ex. Jordforsyning)	96,9	108,4	11,5	53,5
Anlægsindtægter - Jordforsyning	0,0	3,9	3,9	7,1
Anlægsudgifter i alt	96,9	112,3	15,4	60,7
RESULTAT SKATTEFINANSIERET I ALT	-8,1	-53,2	-45,1	74,6
Forsyningsvirksomheder (brugerfinansieret)				
Affaldshåndtering	-1,5	3,6	5,0	5,0
Forsyningsvirksomheder i alt	-1,5	3,6	5,0	5,0
RESULTAT I ALT	-9,6	-49,7	-40,0	79,7

(+ = mindreindtægter eller merforbrug / merindtægter / - = merindtægter eller mindreforbrug)

Tønder Kommune endte 2022 med et driftsoverskud på 165,6 mio. kr. mod 105,1 mio. kr. i det oprindelige budget.

Væsentligste årsag findes på indkomstoverførsler, hvor der er anvendt 56,8 mio. kr. mindre end oprindeligt forventet

I forhold til servicerammen på 1.850,7 mio. kr. (oprindeligt budget) ses en mindre overskridelse på 2,6 mio. kr.

Som følge af lovændringer og væsentlig ændring til de pris- og lønskøn, der lå til grund for det oprindelige budget, er de vejledende sigt punkter for overholdelse

af servicerammen i 2022 opjusteret. For Tønder Kommunes vedkommende svarer det til 1.872,7 mio. kr., så regnskabsresultatet (1.853,3) på serviceområderne hævner 22 mio. kr. under det justerede sigt punkt.

På anlæg udviser regnskabet et samlet merforbrug i forhold til oprindeligt budget på 15,4 mio. kr.

Tabellen viser i kolonne 2 regnskabet for Tønder Kommune:

- Indtægter i alt på 2.789,8 mio. kr.
- Driftsudgifter i alt på 2.624,4 mio. kr.
- Overskud på ordinær drift 165,6 mio. kr.
- Anlægsudgifter på 112,3 mio. kr.

Indenrigsministeriet har indskærpet, at kommunens regnskab skal indeholde oplysning om resultatet og mellemværendet på forsyningsområdet affald – også selv om området er lagt ud i et særskilt selskab. Derfor er resultatet indarbejdet i regnskabsoversigten og mellemværendet indarbejdet i balancen, men forholdet har mere teknisk end reel karakter, da området fortsat varetages af Tønder Affald A/S.

I Tønder Kommune er god økonomistyring karakteriseret ved evnen til at overholde budgettet. Det vil sige, at der som udgangspunkt ikke gives tillægsbevillinger.

Årets tillægsbevillinger til ordinær drift udgør samlet 14,0 mio. kr. Overførsler fra 2021 udgør 39,7 mio. kr., mens øvrige tillægsbevillinger til driften udgør minus 25,7 mio. kr.

Tillægsbevillinger

Kommunalbestyrelsen har vedtaget en økonomisk politik med henblik på at sikre en styrket økonomisk frihed.

Regnskabsoversigt - med tillægsbevillinger (mio. kr.)	Oprindelig B 2022	Overført fra 2021	Øvrige tillægsbevillinger	Korr. Budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse 2022
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6 = 4-5)
Indtægter						
Skatter	-1.656,0	0,0	2,4	-1.653,6	-1.666,7	13,1
Generelle tilskud mv.	-1.140,3	0,0	18,6	-1.121,8	-1.123,1	1,3
Indtægter i alt	-2.796,4	0,0	21,0	-2.775,4	-2.789,8	14,4
Driftsudgifter						
Serviceudgifter	1.850,7	39,2	5,6	1.895,5	1.853,3	42,2
Uden for servicerammen	146,0	0,0	-2,8	143,2	138,6	4,5
Indkomstoverførsler	689,3	0,5	-46,7	643,1	632,5	10,6
Driftsudgifter i alt	2.686,0	39,7	-43,9	2.681,8	2.624,4	57,4
Renter	5,3	0,0	-2,8	2,5	-0,2	2,7
RESULTAT AF ORDINÆR DRIFT	-105,1	39,7	-25,7	-91,1	-165,6	74,5
Anlægsudgifter						
Anlægsudgifter (ex. Jordforsyning)	96,9	75,4	-21,8	150,5	108,4	42,0
Anlægsindtægter - Jordforsyning	0,0	7,6	-0,5	7,1	3,9	3,2
Anlægsudgifter i alt	96,9	83,0	-22,3	157,6	112,3	45,2
RESULTAT SKATTEFINANSIERET I ALT	-8,1	122,7	-48,1	66,5	-53,2	119,7
Forsyningsvirksomheder (bruger)						
Affaldshåndtering	-1,5	0,0	5,0	3,6	3,6	0,0
Forsyningsvirksomheder i alt	-1,5	0,0	5,0	3,6	3,6	0,0
RESULTAT I ALT	-9,6	122,7	-43,0	70,1	-49,7	119,7

(+ = mindreindtægter eller merforbrug / merindtægter / - = merindtægter eller mindreforbrug)

Overførsler fra 2021 til 2022 har en direkte påvirkning af kassebeholdningen, men er reelt finansieret af mindre forbrug i det foregående år.

Under øvrige tillægsbevillinger til driften ligger hovedsagligt ændringer i forbindelse med 2. budgetopfølgning. Her blev der indarbejdet midtvejsregulering af "indkomstoverførsler" til afregning under "generelle

tilskud”, hvor der modsat blev indarbejdet indtægt på 19,1 mio. kr. i kompensation for stigende priser.

mio. kr. blandt andet vedrørende projekter, som er udskudt i 2022 grundet de stærkt stigende priser.

På anlægssiden udgør de samlede overførsler 83,0 mio. kr. og der er tillægsbevilget et negativt beløb på 22,3

Finansieringsoversigt

Finansieringsoversigt (mio. kr.)	Oprindeligt budget 2022	Regnskab 2022	Budget vs. Regnskab
Likvide beholdninger primo:		116,0	
Tilgang af likvide aktiver	12,8	46,4	33,6
+/- Årets resultat	9,6	49,7	40,0
+/- Låneoptagelse	13,3	22,2	8,9
+/- Øvrige finansforskydninger	-10,2	-25,5	-15,3
Afgang af likvide aktiver	-34,4	-49,5	-15,1
+/- Afdrag på lån	-34,4	-33,7	0,7
+/- Kursregulering likvide aktiver	0,0	-15,8	-15,8
Ændring af likvide aktiver	-21,6	-3,1	18,5
Likvide beholdninger ultimo:		112,9	

(+ = forøgelse af likvide aktiver / - = formindskelse af likvide aktiver)

De likvide beholdninger er i 2022 formindsket med 3,1 mio. kr., hvilket er 18,5 mio. kr. mindre end forventet i det oprindelige budget.

Den væsentligste årsag til afvigelsen er udviklingen i årets resultat, som afviger med 40,0 mio. kr. i forhold til oprindeligt budget. Det er særligt lavere beløb i driften til indkomstoverførsler (56,8 mio. kr.), som bidrager til afvigelsen.

Der er hjemtaget 8,9 mio. kr. mere i lån end oprindeligt budgetteret og beløbet er anvendt til ekstra afdrag på gælden vedrørende indefrosne feriemidler.

Øvrige finansforskydninger viser en afvigelse på 15,3 mio. kr. hvor særligt en stigning i debitorerne er en del af forklaringen.

Der er foretaget kursreguleringer på 15,8 mio. kr., som kan relateres til det stigende renteniveau over året.

Balance

Balance (mio.kr.)	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Bevægelser
AKTIVER			
Materielle anlægsaktiver	924,0	884,3	-39,6
Finansielle anlægsaktiver	832,4	843,1	10,7
Anlægsaktiver - materielle og finansielle - i alt	1.756,4	1.727,4	-29,0
Omsætningsaktiver	155,8	185,5	29,7
Likvide beholdninger	116,0	112,9	-3,1
AKTIVER I ALT	2.028,2	2.025,9	-2,3
PASSIVER			
Egenkapital	-560,0	-836,2	-276,2
Hensatte forpligtelser	-681,3	-419,6	261,7
Langfristede gældsforpligtelser	-557,3	-547,8	9,5
Kortfristede gældsforpligtelser	-229,7	-222,4	7,4
PASSIVER I ALT	-2.028,2	-2.025,9	2,3

(+ = aktiver / - = passiver)

Værdien af de materielle anlægsaktiver falder med 39,6 mio. kr. i 2022. Det skyldes, at afskrivninger på eksisterende aktiver overstiger tilgangen af nye aktiver

Stigningen i de finansielle aktiver på 10,7 mio. kr. stammer primært fra den årlige regulering af kommunens ejerskab af Tønder Forsyning.

Likvide beholdninger falder med 3,1 mio. kr., hvilket dog stadig er mindre end det kassetræk, der oprindeligt var budgetteret (21,6 mio. kr.). Opgørelsen over kommunens gennemsnitlige likvidbeholdning (set over 365 dage) udgør 307,1 mio. kr. ved udgangen af 2022 mod 263,7 mio. kr. i 2021.

Egenkapitalen er reelt udtryk for forskellen mellem kommunens aktiver og forpligtelser. Der kan ses en kraftig udvikling på egenkapitalen, som stiger med 276,2 mio. kr., hvilket hænger nøje sammen med udviklingen på de hensatte forpligtelser, der falder med 261,7 mio. kr.

Ændringen skyldes udviklingen i kommunens hensættelse til tjenestemandspensioner. Beregningen af denne forpligtelse er meget afhængig af udviklingen i renteniveauet, som siden sidste beregning er gået fra at være negativ rente til positiv rente.

Hoved- og nøgletal

Oversigt over væsentlige økonomiske nøgletal (1.000 kr.)	Regnskab 2018	Regnskab 2019	Regnskab 2020	Regnskab 2021	Regnskab 2022
Regnskabsopgørelse (udgiftsbaseret)					
Resultat af ordinær driftsvirksomhed	-101.342	-82.297	-122.721	-134.874	-165.579
Resultat af det skattefinansierede område	1.860	45.016	9.823	-56.071	-53.240
Resultat af forsyningsvirksomheder, drift	0	-5.248	608	7.658	3.554
Balance, aktiver					
Anlægsaktiver i alt	1.727.534	1.746.697	1.776.292	1.756.384	1.727.424
Omsætningsaktiver i alt	165.850	148.196	153.562	155.818	185.509
Likvide beholdninger	100.601	94.776	90.284	116.023	112.943
Balance, passiver					
Egenkapital	-1.029.305	-979.801	-945.596	-559.957	-836.193
Hensatte forpligtigelser	-322.423	-301.843	-277.943	-681.292	-419.551
Langfristet gæld	-473.049	-501.506	-569.656	-557.256	-547.782
- heraf ældreboliger	-168.770	-160.544	-150.281	-141.520	-133.860
- heraf lønmodtagernes feriemidler		-42.579	-112.438	-109.283	-103.676
Kortfristet gæld	-169.208	-206.519	-226.942	-229.721	-222.351
Gennemsnitlig likviditet (Kassekreditreglen)	299.626	262.184	222.297	263.694	307.074
Likvide aktiver pr. indbygger (hele kr.)	2.676	2.536	2.437	3.149	3.063
Langfristet gæld pr. indbygger (hele kr.)	-12.585	-13.421	-15.375	-15.123	-14.854
Langfristet gæld ekskl. ældreboliger og feriemidler pr. indbygger	-8.095	-7.985	-8.284	-8.316	-8.413
Skatteudskrivning (Kilde IM's nøgletal)					
Udskrivningsgrundlag pr. indbygger (statsgaranteret)	146.192	147.719	156.787	156.294	164.392
Udskrivningsprocent kommuneskat	25,30	25,30	25,30	25,30	25,30
Grundskyldspromille	21,24	21,24	21,24	21,24	21,24
Indbyggertal 31. december (Kilde IM's nøgletal og DST)	37.587	37.366	37.050	36.849	36.878

(+ = Underskud eller aktiver / - = Overskud eller passiver)

Målsætninger - Økonomisk Politik	2022	Målsætning	
Udnyttelse af serviceramme %	100%	100 %	Udnyttelse af serviceramme (opr. B22)
Anlæg (mio. kr.)	112,3	<= 100 mio. kr.	Højst 100 mio. kr. årligt
Gennemsnitlig kassebeholdning (mio. kr.)	307,1	200 mio. kr.	Mindst 100 mio. kr. i gns.
Langfristet gæld pr. indbygger (kr.)	8.413	< 8.000 kr.	Gæld ex. Ældreboliger og Feriemidler

I Kommunalbestyrelsens økonomiske politik er der fastsat 4 overordnede økonomiske nøgletal. Servicerrammen er defineret som det oprindelige budget på 1.850,7 mio. kr. Forbruget har været 2,6 mio. kr. højere, svarende til ca. 0,1 %. Hvis servicerrammen overskrides for kommunerne under ét er der en risiko for en statslig

sanktion. At ramme en forbrugsprocent på 100,1 % anses for tilfredsstillende og helt i tråd med målsætningen på 100 %.

I forhold til anlæg er målsætningen et maksimalt forbrug på 100,0 mio. kr. I 2022 er der forbrugt 112,3 mio. kr.

Regnskabsopgørelse

Note	Regnskabsopgørelse (1.000 kr.)	Vedtaget budget 2022	Korr. Budget 2022	Regnskab 2022
1	Indtægter			
	Skatter	-1.656.020	-1.653.623	-1.666.715
	Tilskud og udligning	-1.140.331	-1.121.769	-1.123.090
	Indtægter i alt	-2.796.351	-2.775.392	-2.789.805
2	Driftsudgifter			
	Økonomiudvalg	446.459	431.158	416.158
	Erhverv	12.617	14.407	9.458
	Bosætning og Landdistrikter	1.859	0	0
	Beredskab	8.480	8.675	8.419
	Administration	310.383	310.839	303.831
	Central Rengøring	24.574	24.495	23.387
	Borgerservice - Indkomstoverførsler	29.640	29.640	30.185
	Centrale puljer	20.425	5.169	2.654
	Centrale puljer - Indkomstoverførsler	2.156	0	0
	Befordring	36.327	37.933	38.223
	Teknik- og Miljøudvalg	135.569	145.604	152.202
	Vej, park og kommunale bygninger	122.178	132.966	140.198
	Miljø og natur	18.363	17.660	15.798
	Jordforsyning	-4.972	-5.022	-3.794
	Socialudvalg	577.804	574.098	559.098
	Voksen/Social	191.022	203.468	202.545
	Førtidspension, tabt arbejdsfortj. mv.	276.761	260.561	257.361
	Boligregnskab og statsref. enkeltsager	-21.723	-22.777	-26.607
	Forebyggelse og anbringelse	131.744	132.845	125.800
	Sundhedsudvalg	585.684	594.398	580.271
	Sundhed	42.458	38.599	38.623
	Pleje og omsorg	375.541	389.871	376.431
	Aktivitetsbestemt medfinansiering	172.018	170.261	170.259
	Pleje og omsorg, udenfor servicerammen	-4.333	-4.333	-5.041
	Kultur- og Fritidsudvalg	54.495	59.812	55.182
	Kultur	25.674	26.693	25.331
	Fritid og idræt	28.821	33.120	29.851
	Arbejdsmarkedsudvalg	414.094	382.449	371.333
	Kontante ydelser, Indkomstoverførsler	341.173	312.736	306.653
	Arbejdsmarkedsområdets serviceudgifter	33.336	29.540	26.389
	Driftsudgifter til aktivering, Indkomstov	39.585	40.174	38.291
	Børn- og Skoleudvalg	471.867	490.493	488.048
	Uddannelse	328.002	341.374	341.338
	Dagtilbud	143.865	149.119	146.710
	Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalg	0	3.791	2.129
	Bosætning og Landdistrikter	0	3.791	2.129
	Driftsudgifter før finansiering	2.685.971	2.681.803	2.624.422
	Renter m.v.	5.313	2.513	-196
	RESULTAT AF ORDINÆR DRIFTSVIRKSOMHED	-105.067	-91.076	-165.579

Note	Regnskabsopgørelse (1.000 kr.)	Vedtaget budget 2022	Korr. Budget 2022	Regnskab 2022
3	Anlægsudgifter			
	Økonomiudvalg	23.602	44.361	42.573
	Teknik- og Miljøudvalg	38.382	51.578	39.838
	Socialudvalg	3.730	4.231	615
	Sundhedsudvalg	889	3.667	1.610
	Kultur- og Fritidsudvalg	6.882	11.500	5.905
	Arbejdsmarkedsudvalg	0	0	0
	Børn- og Skoleudvalg	23.436	29.223	14.737
	Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalg	0	5.900	3.144
	Anlægsudgifter i alt	96.920	150.460	108.421
	Jordforsyning (Netto køb og salg af jord)	0	7.113	3.918
	Ekstraordinære poster	0	0	0
	RESULTAT SKATTEFINANSIERET I ALT	-8.147	66.497	-53.240
	Forsyningsvirksomheder (brugerfinansieret)			
	Affaldshåndtering	-1.489	3.554	3.554
	Forsyningsvirksomheder i alt	-1.489	3.554	3.554
	RESULTAT I ALT	-9.636	70.051	-49.686
4	Afsluttede anlægsarbejder			
5	Personaleoversigt			
6	Overførte bevillinger og rådighedsbeløb			
7	Oversigt over områder med statsrefusion og -tilskud			

(+ = udgifter/ underskud og - = indtægter/ overskud)

Balance

Note	Balance (1.000 kr.)	Ultimo 2021	Ultimo 2022
	AKTIVER		
8	Materielle anlægsaktiver	923.968	884.336
	Grunde og bygninger	741.226	810.339
	Tekniske anlæg, maskiner m.v.	50.636	48.881
	Inventar	10.437	9.796
	Anlæg under udførelse	121.669	15.319
	Finansielle anlægsaktiver	832.416	843.089
9	Aktier og andelsbeviser m.v.	789.691	805.413
10	Langfristede tilgodehavender	19.376	10.773
11	Udlæg vedr. forsyningsvirksomheder	23.349	26.903
	Omsætningsaktiver	271.841	298.452
	Varebeholdninger	0	0
	Fysiske anlæg til salg	51.811	57.857
	Tilgodehavender	98.235	122.049
	Værdipapirer	5.773	5.604
	Likvide beholdninger	116.023	112.943
	AKTIVER I ALT	2.028.226	2.025.877

Note	Balance (1.000 kr.)	Ultimo 2021	Ultimo 2022
	PASSIVER		
12	Egenkapital	-559.957	-836.193
	Modpost for selvejende institutioners aktiver	-3.415	-3.216
	Modpost for skattefinansierede aktiver	-972.597	-939.104
	Reserve for opskrivninger	233	128
	Balancekonto	415.822	105.999
	Hensatte forpligtelser	-681.292	-419.551
13	Langfristede gældsforpligtelser	-557.256	-547.782
	Nettogæld vedr. fonde, legater, deposita mv.	-13.276	-11.833
	Kortfristede gældsforpligtelser	-216.445	-210.517
	PASSIVER I ALT	-2.028.226	-2.025.877

14 Kautions- og garantiforpligtigelse

-666.514 -1.869.876

15 Swapaftaler

-38.773 -34.888

(+ = aktiver / - = passiver)

Noter til driftsregnskab og balance

Note 1 Indtægter

Skatter, tilskud og udligning (1.000 kr.)	Budget 2022	Korr. budget 2022	Regn- skab 2022
Skatter			
Kommunal indkomstskat	-1.532.592	-1.532.592	-1.532.592
Afregning vedrørende Det skrå skatteloft	844	816	816
Selskabsskat	-29.174	-29.174	-29.174
Anden skat påalignet visse indkomster	0	0	-1.481
Kommunens andel af skat af dødsboer	-2.020	-2.020	-2.020
Grundskyld	-92.379	-92.379	-103.994
Grundskyld udgifter hovedart 6	0	2.425	2.429
Anden skat på fast ejendom	-699	-699	-699
Skatter i alt	-1.656.020	-1.653.623	-1.666.715
Udligning og generelle tilskud			
Kommunal udligning	-442.104	-442.104	-442.104
Statstilskud til kommuner	-508.704	-508.704	-508.632
Efterregulering - Statstilskud	0	16.565	16.572
Efterregulering - Kommunal medfinansiering	0	1.757	1.758
Udligning af selskabsskat	-18.516	-18.516	-18.516
Udligning af dækningsafgift vedr. offentlige ejendomme	-504	-504	-504
Betinget balancetilskud	-25.188	-25.188	-25.188
Udligning vedrørende udlændinge	3.528	3.528	3.528
Kommunalt udviklingsbidrag	4.241	4.241	4.236
Tilskud særligt vanskeligt stillede kommuner	-12.000	-12.000	-12.000
Tilskud til generelt løft af ældreplejen	-6.384	-6.384	-6.384
Tilskud styrket kvalitet i ældreplejen	-8.556	-8.556	-8.556
Kommuner med vanskelige vilkår	-14.064	-14.064	-14.064
Tilskud til bedre kvalitet i dagtilbud	-3.192	-3.192	-3.192
Tilskud til styrkelse af kommunernes likviditet	-34.008	-34.008	-34.008
Overgangstilskud vedr. uddannelsesstatistik	-6.672	-6.672	-6.672
Tilskud til værdig ældrepleje	-8.964	-8.964	-8.964
Tilskud til bekæmpelse af ensomhed	-852	-852	-852
Tilskud til udsatte yder- og ø-kommuner	-49.104	-49.104	-49.104
Tilskud til grænsenære kommuner	-9.288	-9.288	-9.288
Tilskud kommuner høj udvikling ledighed	0	240	240
Udligning og generelle tilskud i alt	-1.140.331	-1.121.769	-1.121.694
Refusion af købsmoms			
Refusion af købsmoms	-101.000	-101.000	-126.499
Udgifter til købsmoms	101.000	101.000	126.499
Tilbagebet. refus. købsmoms (huslejeindtægt)	0	0	782
Tilbageb.købsm. tidl. Regnskabsår	0	0	-2.178
Momsrefusionsordning i alt	0	0	-1.396
SKATTER, TILSKUD OG UDLIGNING I ALT	-2.796.351	-2.775.392	-2.789.805

(+ = udgifter / - = indtægter)

Note 2 Driftsudgifter

De samlede driftsudgifter udgør i regnskabet 97,9 % af det korrigerede budget. Neden for følger resultatet

for de enkelte udvalg og politikområder. Væsentlige afvigelser i forhold til korrigeret budget er forklaret.

Økonomiudvalget

Drift (mio. kr.)	Opr. budget 2022	Korr. budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse
Erhverv	12,6	14,4	9,5	4,9
Bosætning og Landdistrikter (tidl.)	1,9	0,0	0,0	0,0
Beredskab	8,5	8,7	8,4	0,3
Administration	310,4	310,8	303,8	7,0
Central Rengøring	24,6	24,5	23,4	1,1
Borgerservice, Indkomstoverførsler	29,6	29,6	30,2	-0,5
Centrale puljer	20,4	5,2	2,7	2,5
Centrale puljer, Indkomstoverførsler	2,2	0,0	0,0	0,0
Befordring	36,3	37,9	38,2	-0,3
Økonomiudvalget i alt	446,5	431,2	416,2	15,0

(+ = mindreforbrug / - = merforbrug)

Regnskabsresultatet for Økonomiudvalget udviser et samlet mindre forbrug på 15,0 mio. kr.

Mindreforbruget er sammensat af mindre afvigelser på de fleste politikområder.

På politikområdet Administration er der et mindreforbrug på 7,0 mio. kr. som kommer fra nogle af de tværgående områder som tjenestemandspensioner og administrative fællesområder samt driftsenheder på det administrative områder.

På politikområdet Erhverv er der et mindreforbrug på 4,9 mio. kr. som hovedsageligt stammer fra EU-projekt som endnu ikke er slutfregnet samt reserveret egenfinansiering til nyt projekt. Hertil kommer visionspuljemidler til detailhandlen, som er søgt overført til 2023

Bosætning og Landdistrikter er flyttet til Klima- Vækst- og Udviklingsudvalget fra 2022.

Teknik – og Miljøudvalget

Drift (mio. kr.)	Opr. budget 2022	Korr. budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse
Teknik og Ejendomme	122,2	133,0	140,2	-7,2
Miljø og natur	18,4	17,7	15,8	1,9
Jordforsyning	-5,0	-5,0	-3,8	-1,2
Teknik- og Miljøudvalget i alt	135,6	145,6	152,2	-6,6

(+ = mindreforbrug / - = merforbrug)

Regnskabsresultatet for Teknik- og Miljøudvalget udviser et samlet merforbrug på 6,6 mio. kr.

På politikområdet Teknik og Ejendomme har der været et merforbrug på 7,2 mio. kr., som skyldes ekstraordinære udgifter til el og opvarmning samt en ikke fuldt udmøntet driftsbesparelse fra arealoptimering.

På politikområdet Miljø og natur er det samlede mindreforbrug 1,9 mio. kr. som hovedsagelig stammer fra mindreforbrug til vandløbsvedligeholdelse.

Politikområdet Jordforsyning har en mindreindtægt på 1,2 mio. kr. som hovedsagelig stammer fra mindreindtægter fra Lakolk Camping på ca. 0,5 mio. kr. og forpagtning i øvrigt.

Socialudvalget

Drift (mio. kr.)	Opr. budget 2022	Korr. budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse
Voksen/Social	191,0	203,5	202,5	0,9
Førtidspension, tabt arbejdsfortj., Indko	276,8	260,6	257,4	3,2
Boligregnskab og statsref. enkeltsager	-21,7	-22,8	-26,6	3,8
Forebyggelse og anbringelse	131,7	132,8	125,8	7,0
Socialudvalget i alt	577,8	574,1	559,1	15,0

(+ = mindreforbrug / - = merforbrug)

Regnskabsresultatet for Socialudvalget udviser et samlet mindre forbrug på 15,0 mio. kr.

På politikområdet voksen/social har det samlede mindre forbrug været 0,9 mio. kr. som afspejler et resultat meget tæt på budgettet.

På politikområdet Førtidspension m.v. er der et mindreforbrug på 3,2 mio. kr. Ved budgetopfølgning tidligere i året er der afleveret 16 mio. kr. til midtvejsregulering.

Politikområdet boligregnskab og statsref. enkeltsager udviser merindtægter på 3,8 mio. kr. som stammer fra øgede indtægter fra statsrefusion.

Det specialiserede socialområde har haft et lavere aktivitetsniveau end tidligere og medvirker til et mindreforbrug på 7,0 mio. kr. på politikområdet Forebyggelse og anbringelse.

Sundhedsudvalget

Drift (mio. kr.)	Opr. budget 2022	Korr. budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse
Sundhed	42,5	38,6	38,6	0,0
Pleje og omsorg	375,5	389,9	376,4	13,4
Aktivitetsbestemt medfinansiering	172,0	170,3	170,3	0,0
Pleje og omsorg, udenfor servicerammen	-4,3	-4,3	-5,0	0,7
Sundhedsudvalget i alt	585,7	594,4	580,3	14,1

(+ = mindreforbrug / - = merforbrug)

Regnskabsresultatet for Sundhedsudvalget udviser et samlet mindreforbrug på 14,1 mio. kr. som stammer fra Pleje og Omsorg

På politikområdet Pleje og omsorg er der et samlet mindreforbrug på 13,4 mio. kr. som primært kan henføres til store udsving fra mellemkommunale betalinger (udgift/indtægt) for pleje- og ældreboliger.

Kultur- og Fritidsudvalget

Drift (mio. kr.)	Opr. budget 2022	Korr. budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse
Kultur	25,7	26,7	25,3	1,4
Fritid og Idræt	28,8	33,1	29,9	3,3
Kultur- og Fritidsudvalget i alt	54,5	59,8	55,2	4,6

(+ = mindreforbrug / - = merforbrug)

Regnskabsresultatet for Kultur- og Fritidsudvalget udviser et samlet mindreforbrug på 4,6 mio. kr.

Mindre forbruget på 3,3 mio. kr. til Fritid og Idræt kan primært henføres til afsatte puljemidler til Bevæg Dig for Livet. Hertil kommer disponerede puljemidler som først udbetales næste år.

Mindreforbruget på Kulturområdet skyldes primært afsatte midler til nyt indgangsparti til Schweizerhalle som overføres til 2023. Endvidere er der disponerede midler som først udbetales næste år.

Arbejdsmarkedsudvalget

Drift (mio. kr.)	Opr. budget 2022	Korr. budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse
Kontante ydelser, Indkomstoverførsler	341,2	312,7	306,7	6,1
Arbejdsmarkedsområdets serviceudgifter	33,3	29,5	26,4	3,2
Driftsudgifter til aktivering, Indkomstov	39,6	40,2	38,3	1,9
Arbejdsmarkedsudvalget i alt	414,1	382,4	371,3	11,1

(+ = mindreforbrug / - = merforbrug)

Regnskabsresultatet for Arbejdsmarkedsudvalget udviser et samlet mindre forbrug på 11,1 mio. kr.

Mindre udgifter på ungeindsatsen (FGU/STU) og udgifter til lægeerklæringer har betydet et samlet mindre forbrug på Arbejdsmarkedsområdets serviceudgifter på 3,2 mio. kr.

Politikområdet kontante ydelser har et mindre forbrug på 6,1 mio. kr. Ved budgetopfølgning tidligere i året er der afleveret 28 mio. kr. til midtvejsregulering.

Årsberetning

På politikområdet driftsudgifter til aktivering har der været et samlet mindreforbrug på 1,9 mio. kr. som primært stammer fra integrationsområdet.

Børn- og Skoleudvalget

Drift (mio. kr.)	Opr. budget 2022	Korr. budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse
Uddannelse	328,0	341,4	341,3	0,0
Dagtilbud	143,9	149,1	146,7	2,4
Børn- og Skoleudvalget i alt	471,9	490,5	488,0	2,4

(+ = mindreforbrug / - = merforbrug)

Regnskabsresultatet for Børn- og Skoleudvalget udviser et samlet mindreforbrug på 2,4 mio. kr.

På uddannelsesområdet balancerer det samlede budget. Her er der mindre udgifter på skolerne mens der

er tilsvarende merudgifter på fællesområdet – her specielt til køb af undervisning i andre kommuner.

På dagtilbudsområdet skyldes mindreforbruget på 2,4 mio. kr. hovedsagligt mindre forbrug på kontraktområder med ca. 2,2 mio. kr.

Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget

Drift (mio. kr.)	Opr. budget 2022	Korr. budget 2022	Regnskab 2022	Afvigelse
Bosætning og Landdistrikter	0,0	3,8	2,1	1,7
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget i alt	0,0	3,8	2,1	1,7

(+ = mindreforbrug / - = merforbrug)

Regnskabsresultatet for Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget udviser et samlet mindre forbrug på 1,7 mio. kr.

Dette kan henføres til lokalråd 0,3 mio. kr., projekter 0,7 mio. kr. overførte midler fra tidligere år med 0,4 mio. kr. samt resterende midler til udviklingsplaner med 0,2 mio. kr.

Note 3 Anlæg

De samlede anlægsudgifter udgør 112,3 mio. kr., hvilket er 15,4 mio. kr. mere end oprindeligt budgetteret. Der er overført 82,9 mio. kr. fra 2021 og tillægsbevilliget -22,3 mio. kr. i 2022, som skyldes udskydelse af

anlægsprojekter grundet de stærkt stigende priser i markedet i 2022.

Note 4 Afsluttede anlægsarbejder

Afsluttede anlægsarbejder under 2 mio. kr. som godkendes i forbindelse med regnskabet.

Afsluttede anlægsprojekter < 2 mio. kr. (1.000 kr.)	Startår	Forbrug Ultimosaldo 2022	Korrigeret Anlægs- bevilling	Mer- / midre- forbrug
Økonomiudvalget - Anlæg		2.661	2.582	-79
Anlægsbidr. Brand & Redning Sønderjylland (706) - <i>1-årig pulje</i>	2022	909	909	0
Erhvervsudvikling (591) - <i>1-årig pulje</i>	2022	84	-215	-299
Udmøntning af sektorplan ældreområdet (716)	2019	0	245	245
Udskiftning vinduer tilbygning Tønder Rådhus (800)	2019	1.668	1.643	-24
Teknik & Plan - Anlæg		3.568	3.375	-193
Chikaner på Enghavevej i Løgumkloster (776)	2018	187	400	213
Sti øst for Vestergade Løgumkloster (827)	2020	282	350	68
Langagervej Bredebro - fortsæt. dob.cykelsti (894)	2021	593	350	-243
Kærvej, Jejsing - anlæg af fortov (895)	2021	1.105	775	-330
Allerup Syd/Stenagervej krydsændring (898)	2021	0	100	100
Storde Bredebro Forbedring krydsningsmulighed(906)	2021	1.401	1.400	-1
Miljø og natur - Anlæg		2.274	2.450	176
Afstrømningsmodel for Brede Å (545)	2014	672	750	78
Oprensning af Vidåen (551)	2015	902	1.000	98
Natura 2000 - Astrup Engsø & Kildebjerg Sø (842)	2020	700	700	0
Jordforsyning - Anlæg		459	412	-47
Timmelsvang 5-15, Toftlund (838)	2020	828	809	-19
Salg af kommunale bygninger FM (886)	2022	-1.380	-350	1.030
Salg af jorder (98) - <i>1-årig pulje</i>	2022	1.011	-47	-1.058
Sundhedsudvalget - Anlæg		247	376	129
Indmødested på Tønder Sygehus (892)	2021	0	124	124
Indmødested Richtsens Plejecenter (904)	2021	247	252	5
Kultur- og Fritidsudvalget - Anlæg		4.273	5.516	1.244
Arrild Egermland (926)	2022	100	100	0
Museum Sønderjylland (175) - <i>1-årig pulje</i>	2022	689	701	12
Halrenoveringspuljen (725) - <i>1-årig pulje</i>	2022	3.484	4.715	1.232
Børn- og Skoleudvalget - Anlæg		789	955	167
Renoveringspulje Dagtilbud 2022-2024 (867)	2022	0	42	42
Legepladser pulje til renovering (506) - <i>1-årig pulje</i>	2022	310	400	90
Distrikt Toftlund - Toiletter (935)	2022	479	513	34
Afsluttede anlægsprojekter < 2 mio. kr. i alt		14.271	15.667	1.395

Note 5 Personaleoversigt

Personaleoversigt (antal heltidsansatte medarbejdere)	Regn- skab 2017	Regn- skab 2018	Regn- skab 2019	Regn- skab 2020	Regn- skab 2021	Regn- skab 2022
Byudvikling, bolig og Miljøforanstaltninger <i>- Heraf udgør</i>	147,9	112,5	98,3	81,3	79,0	144,4
<i>Asyl Syd</i>	114,7	83,2	67,8	53,1	51,2	108,5
<i>Tønderhallerne</i>	20,6	17,2	18,1	15,8	15,4	21,9
Tønder Marsk Initiativet			0,3	0,2	0,1	0,0
Forsyningsvirksomheder m.v.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Transport og infrastruktur	1,1	0,8	0,3	3,2	3,9	3,4
Undervisning og kultur <i>- Heraf udgør</i>	616,7	568,2	544,3	531,2	540,4	559,9
<i>ASYL Syd</i>	25,3	6,8	4,0	1,2	0,0	0,0
Sundhedsområdet	68,0	71,2	77,8	79,7	80,0	76,5
Sociale opgaver og beskæftigelse	1.691,9	1.677,4	1.686,8	1.722,0	1.718,0	1.737,5
Fællesudgifter og administration <i>- Heraf udgør</i>	428,1	451,0	452,9	437,0	428,0	425,9
<i>Asyl Syd</i>	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
<i>Erhvervsråd</i>	3,6	7,6	7,4	9,7	9,1	8,9
<i>Tønder Marsk Initiativet</i>	3,7	4,4	3,7	3,7	3,3	2,2
<i>Eksterne (Frikøb lærere, Romø Havn, Frivil- lighedscenter)</i>	7,7	8,3	7,8	7,2	6,5	6,8
I alt	2.953,7	2.881,0	2.860,3	2.854,4	2.849,4	2.947,7

I forhold til 2021 er antallet af helårsansatte steget med 98,3.

Ændringerne er primært sket på følgende områder:

- Nedgang
  - Sundhedsfremme og Forebyggelse
  - Voksen Socialområdet
  - Arbejdsmarkedsområdet
  - Administrationen
- Stigning
  - Aktiviteten på Asyl Syds område
  - Tønderhallerne
  - Undervisningsområdet
  - Dagtilbudsområdet
  - Børn og Familie
  - Pleje og omsorg

Note 6 Overførte bevillinger og rådighedsbeløb

Overførte bevillinger og rådighedsbeløb (1.000 kr.)	Overfør- sel fra 2019 til 2020	Overfør- sel fra 2020 til 2021	Overfør- sel fra 2021 til 2022	Overfør- sel fra 2022 til 2023
DRIFT				
Økonomiudvalget	11.017	4.803	12.456	11.700
Erhverv	1.654	245	142	2.753
Bosætning og Landdistrikter	789	1.249	1.932	0
Administration	3.101	2.097	4.782	6.348
Central Rengøring	1.153	844	964	735
Centrale puljer	4.070	118	4.271	1.864
Befordring	250	250	364	0
Teknik og Miljøudvalget	4.594	13.116	1.316	1.945
Teknik og Plan	3.345	11.652	2.072	3.194
Miljø og Natur	52	1.064	-756	-1.249
Jordforsyning	222	-1.027	0	0
Facility Management	975	1.427	0	0
Socialudvalget	5.689	1.660	864	3.057
Voksen/Social	4.693	1.660	502	2.634
Forebyggelse og anbringelse	995	0	362	424
Sundhedsudvalget	4.968	196	6.847	8.237
Sundhed	958	820	158	559
Pleje og Omsorg	4.010	-624	6.689	7.678
Kultur og Fritidsudvalget	2.006	2.993	3.755	4.346
Kultur	318	1.105	1.094	1.842
Fritid og Idræt	1.688	1.888	2.662	2.504
Arbejdsmarkedsudvalget	947	991	766	169
Arbejdsmarkedsområdets serviceudgifter	947	991	766	169
Børn og Skoleudvalget	2.031	11.733	13.238	12.035
Uddannelse	2.652	8.128	9.597	9.449
Dagtilbud	-621	3.604	3.642	2.586
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget	0	0	0	2.074
Bosætning og Landdistrikter				2.074
Serviceudgifter i alt	31.252	35.491	39.244	43.562
Driftsudgifter til aktivering, Indkomsto	1.315	1.326	489	625
Indkomstoverførsler i alt	1.315	1.326	489	625
OVERFØRT DRIFTSBEVILLING I ALT	32.566	36.817	39.733	44.187

Overførte bevillinger og rådighedsbeløb (1.000 kr.)	Overfø- sel fra 2019 til 2020	Overfø- sel fra 2020 til 2021	Overfø- sel fra 2021 til 2022	Overfø- sel fra 2022 til 2023
ANLÆG				
Økonomiudvalget - Anlæg	4.484	4.746	36.993	1.565
Teknik & Plan - anlæg	-3.581	14.426	23.763	38.693
Miljø og natur - Anlæg	-4.287	2.686	1.696	-25.942
Jordforsyning - Anlæg	-2.408	-568	7.613	-3.501
Socialudvalget - Anlæg	4.264	2.907	500	3.616
Sundhedsudvalget - Anlæg	1.121	453	651	1.824
Kultur- og Fritidsudvalget - Anlæg	2.546	4.133	5.125	5.583
Børn- og Skoleudvalget - Anlæg	26.153	20.745	6.626	14.319
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget - Anlæg	0	0	0	1.202
OVERFØRT ANLÆGSBEVILLING I ALT	28.293	49.529	82.968	37.360
(+ = overført mindreforbrug / - = overført merforbrug)				

Note 7 Kommunal refusion, tilskud og medfinansiering for Tønder kommune i regnskabsåret 2022

Noten angiver de refusionsindtægter, som kommunen har oppebåret, og kommunens udgifter til medfinansiering i regnskabsåret, fordelt på de finanslovskonti, hvor udgiften for de relevante ministerier optræder. Refusionsindtægt på hver enkelt finanslovskonto i noten er oppebåret i overensstemmelse med § 3 i bekendtgørelse om statsrefusion og tilskud samt regnskabsaflæggelse og revision på visse områder inden for Social- og Ældreministeriets, Beskæftigelsesministeriets, Udlændinge- og Integrationsministeriets, Børne- og Undervisningsministeriets og Indenrigs- og Boligministeriets ressortområder.

Refusion efter regnskabsbekendtgørelsens kapitel 9

Hovedkonto på finansloven

(1000 kr.)

13.81.16. Tab på garantier for flygtninges fraflytningsudgifter i alment byggeri	-149
13.81.17. Støtte til beboerindskud	-148
13.82.07. Støtte til beboerindskud i friplejeboliger	0
14.71.01. Kontanthjælp ifm. integrationsprogrammet og integrationsydelse	0
14.71.02. Aktive tilbud og danskuddannelse til udlændinge under introduktionsforløbe	0
14.71.03. Aktive tilbud og danskuddannelse til udlændinge under program	-987
14.71.04. Resultattilskud	-2.069
14.71.05. Grundtilskud	-4.552
14.71.06. Hjælp i særlige tilfælde	-62
14.71.08. Repatriering af udlændinge	-101
14.71.13. Berigtigelser vedrørende refusion af kommunale udgifter	-331
14.71.14. Resultattilskud i forbindelse med repatriering af udlændinge	-27
14.71.15. Danskbonus i program	-20
14.72.03. Refusion af kommunernes udgifter til uddannelsesgodtgørelse	-52
15.11.10. Den centrale refusionsordning	-24.440
15.11.43. Berigtigelser vedrørende det sociale refusionssystem	-780
15.26.58. Hjælp til flygtninge mv. i enkelttilfælde	-588
15.26.59. Udgifter til advokatbistand	-344
15.64.59. Merudgifter til forsørgelse i hjemmet af børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne	-4.896
15.64.60. Merudgifter for personer med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne	-345
15.72.01. Generelle udgifter vedrørende forsorgshjem mv.	-4.508
17.31.20. Obligatorisk pensionsordning for modtagere af ledighedsafhængige indkomstoverførsler	-568
17.31.21. Obligatorisk pensionsordning for modtagere af øvrige indkomstoverførsler	-3.465
17.31.28. ATP-bidrag for modtagere af kontanthjælp og uddannelseshjælp	-389
17.31.29. ATP-bidrag for modtagere af sygedagpenge	-1.077
17.31.34. ATP-bidrag for modtagere af ressourceforløbsydelse under ressourceforløb	-539
17.31.35. ATP-bidrag for modtagere af ressourceforløbsydelse under jobafklaringsforløb	-347
17.31.37. ATP-bidrag for modtagere af revaliderings- og ledighedsydelse	-202
17.31.39. ATP-bidrag for personer i fleksjob	-1.806
17.31.41. Berigtigelser vedrørende refusion af kommunale udgifter	-434
17.35.02. Tilbagebetalinger	18
17.38.11. Dagpenge ved sygdom	29
17.46.03. Refusion af driftsudgifter ved aktivering af dagpenge-, kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere	0

Refusion efter regnskabsbekendtgørelsens kapitel 9	
17.46.04. Refusion af driftsudgifter og mentorudgifter ved ressourceforløb og jobafklaringsforløb	-1.264
17.46.07. Refusion af driftsudgifter ved aktivering af revalidender og modtagere af sygedagpenge og ledighedsydelse	0
17.46.08. Uddannelsesløft med ret til en erhvervsuddannelse	-361
17.46.18. Refusion af hjælpemidler mv. til ledige og beskæftigede	-611
17.46.21. Refusion af driftsudgifter ved aktivering af 15-17 årige	0
17.46.53. Løntilskud til arbejdsgivere ved uddannelsesaftaler for ledige og beskæftigede voksenlærlinge	-3.598
17.46.74. Jobrotation	0
17.54.06. Skånejob	-427
17.54.11. Personlig assistance til personer med handicap	-1.596
17.54.21. Seniorjob for personer, som højst har 5 år til efterlønsalderen	-310
17.54.22. Afløb på servicejob	0
17.54.31. Hjælp til personer uden ret til social pension mv.	-61
17.56.01. Fleksjob med fast refusion	-32.801
17.56.02. Ledighedsydelse	-531
17.61.06. Forsørgelse efter lov om aktiv socialpolitik	-1
17.62.03. Støtte til betaling af beboerindskud	2.119
17.62.04. Tab på garantier for flytninges fraflytningsudgifter mv.	-4
17.62.05. Afdrag, afskrivninger og genvundne afskrivninger for boligydelseslån, boligsikringslån og beboerindskudslån mv.	-1.695
17.62.06. Renteindtægter af boligydelseslån, boligsikringslån og beboerindskudslån	-87
17.63.01. Sygebehandling, medicin mv.	-444
17.63.02. Flytning og hjælp i enkelttilfælde	-300
17.64.02. Personlige tillæg til pensionister	-3.861
Refusion i alt	-99.009

Refusion fra Ydelsesrefusion	
Hovedkonto på finansloven	(1000 kr.)
14.71.11. Forsørgelsesydelse ifm. program	-2.740
14.71.12. Forsørgelsesydelse for øvrige	-1.197
17.35.11. Kontant- og uddannelseshjælp	-14.137
17.35.22. Ressourceforløbsydelse	-13.881
17.35.23. Revalideringsydelse mv.	-685
17.35.24. Forrevalidering på kontant- og uddannelseshjælp	-355
17.35.25. Ledighedsydelse	-2.298
17.38.11. Dagpenge ved sygdom	-48.429
17.47.01. Løntilskud ved ansættelse af forsikrede ledige	-129
17.47.02. Løntilskud ved ansættelse af kontant- og uddannelseshjælpsmodtagere m.fl.	-131
17.47.11. Løntilskud ved ansættelse af revalidender m.fl.	-10
17.54.30. Hjælp til personer uden ret til fuld førtidspension	-378
17.56.04. Fleksjob med variabel refusion	-20.080
17.56.05. Fleksbidrag til kommunen	-20.833
Refusion i alt	-125.284

Refusion efter regnskabsbekendtgørelsens kapitel 9

Refusion og tilskud i alt efter regnskabsbekendtgørelsens kapitel 9 og fra Ydelsesrefusion	(1000 kr.)
Refusion og tilskud i alt	-224.293

Medfinansiering via Ydelsesrefusion

Hovedkonto på finansloven	(1000 kr)
17.32.01. Dagpenge ved arbejdsløshed	33.631
17.35.20. Særlig støtte til modtagere af kontanthjælp m.fl.	878
17.46.32. Befordringsgodtgørelse	128
17.64.10. Førtidspension med variabel medfinansiering	83.609
17.64.13. Seniorpension	30.250
Medfinansiering i alt	148.496

Note 8 Anlægsoversigt

Anlægsoversigt (1.000 kr.)	Grunde	Bygninger	Tekniske anlæg m.v.	Inventar m.v.	Materielle anlægs-aktiver under udførelse m.v.	I alt
Kostpris pr. 1. januar 2022	118.189	1.163.850	72.705	35.886	121.670	1.512.300
Tilgang	356	2.561	2.625	4.498	11.758	21.798
Afgang	-759	-3.861	-1.064	0	-706	-6.390
Overført	0	117.403	0	0	-117.403	0
Kostpris 31. december 2022	117.786	1.279.953	74.266	40.384	15.319	1.527.708
Ned- og afskrivninger 1. januar 2022	0	-540.814	-22.070	-25.449	0	-588.333
Årets afskrivninger	0	-46.317	-4.354	-5.138	0	-55.809
Årets nedskrivninger	-606	-1.979	0	0	0	-2.586
Af- og nedskrivninger afhændede aktiver	0	2.317	1.039	0	0	3.356
Ned- og afskrivninger 31. december 2022	-606	-586.793	-25.385	-30.587	0	-643.372
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2022	117.180	693.160	48.881	9.797	15.319	884.336
Afskrivning (over antal år):	Afskrives ikke	15-50 år	3-30 år	3-5 år	Afskrives ikke	
Værdi af aktiver tilhørende selvejende institutioner	1.026	2.190				

Samlet ejendomsvurdering ultimo 2022 udgør 1,206 mia. kr.

Note 9 Aktier og andelsbeviser

Langfristede tilgodehavender vedr. aktier, ejerandele og andelsbeviser (1.000 kr.)	Ejerandel	Indre værdi	Kommunal andel	Bogført beløb
KMD A/S	x			40
Tønder Forsyning A/S		x		780.273
Jordkøbsnævn (forening)			x	9.434
Den selvejende Institution Tønderhallerne			x	250
Brand & Redning Sønderjylland (§60 samarbejde)		x		15.416
I alt				805.413

Note 10 Nedskrivning mod forventet tab

Ifølge budget- og regnskabssystemet for kommuner skal der på visse langfristede udlån og tilgodehavender foretages nedskrivning mod forventet tab eller værdiansættes til 0 kr.

På følgende områder er der således forskel mellem den nominelle og den regnskabsmæssige værdi:

Nedskrivning mod forventet tab (1.000 kr.)	Nominel værdi	Regnskabsmæssig værdi
Udlån til beboerindskud	11.914	11.532
Indskud i Landsbyggefonden	88.876	0
Andre langfristede udlån og tilgodehavender	-2.271	-2.271
I alt	98.520	9.262

Den samlede værdiregulering i regnskabet udgør 89,3 mio. kr.

Note 11 Mellemværende med forsyningsområdet

På baggrund af Indenrigsministeriets indskærpelse har kommunen indarbejdet mellemværende med forsyningsområdet Affald i balancen – desuagtet, at aktiviteten er udlagt i det selvstændige selskab Tønder Affald A/S.

Da forholdet ikke skal medføre en forøgelse af kommunens aktiver, er indarbejdelsen udelukkende sket ved

en ændret præsentation i regnskabet, hvor der er lavet en teknisk modpost under de langfristede tilgodehavender, så der ikke præsenteres for store aktiver.

Mellemværendet med forsyningsområdet udgør 26,9 mio. kr.

Note 12 Udvikling i egenkapital

Note	Udvikling i egenkapital	(1.000 kr.)
	Egenkapital primo:	-559.957
	Udvikling i modpostkonti til aktiver mv.	33.587
	+/- Udvikling i modposter til selvejende institutioners aktiver	199
	+/- Udvikling i modposter til skattefinansierede aktiver	33.493
	+/- Udvikling i modposter til reserve for opskrivninger	-105
	Resultat ifølge regnskabsopgørelse	-49.686
	Direkte posteringer på balancekontoen	-260.136
	+/- Netto regulering Landsbyggefond og nedskrivning	0
	+/- Opskrivning af aktier og andelsbeviser	-15.724
1	+/- Øvrige værdireguleringer	16.618
2	+/- Afskrivninger	710
3	+/- Hensættelse pension mv	-261.741
	Egenkapital ultimo:	-836.193

(+ = formindelse af egenkapital / - = forøgelse af egenkapital)

Note 1

Øvrige værdireguleringer består af diverse vedr. pantebreve, billån, ældreboliger, kontanthjælp mm. - men den væsentligste påvirkning er kursregulering på godt 15 mio. kr.

Note 2

Afskrivninger godkendt af Økonomichef (-0,077 mio. kr.), afskrevet boliglån (0,106 mio. kr.) og afskrivninger via debtorsystem (0,681 mio. kr.)

Note 3

Kommunen har i 2022 fået foretaget en ny beregning af den fremtidige pensionsforpligtelse til tjenestemænd. Siden 2021, hvor der senest blev foretaget en beregning, har renteniveauet ændret sig meget og gået fra negativt til positive rentesatser. Det har stor betydning for pensionsforpligtelsen, der således falder med 267 mio. kr.

Note 13 Langfristet gæld

Langfristet gæld (1.000 kr.)	Primo 2022	Ultimo 2022
Selvejende institutioner med overenskomst	-617	-617
Realkredit	-1.518	-1.358
Kommunekredit	-303.718	-307.672
Lønmodtagernes Feriemidler	-109.283	-103.676
Indenlandsk kreditor	-600	-600
Ældreboliger	-141.520	-133.860
Langfristet gæld i alt	-557.256	-547.782

Ændring af låneportefølje

Der er i 2022 optaget et lån på 22,4 mio. kr. vedrørende den opgjorte låneramme for 2021, hvilket er 9,1 mere end oprindeligt budgetteret. Den ekstra lånoptagelse er anvendt til yderligere afdrag på indefrosne feriemidler.

Låneramme

Kommunens låneramme er i 2022 opgjort til 7,8 mio. kr.

Ifølge den kommunale lånebekendtgørelse skal Kommunalbestyrelsen inden 31. marts 2023 træffe beslutning om, hvor stor del af den opgjorte låneramme, der ønskes udnyttet.

Der er afsat 13,3 mio. kr. til lånoptagelse i budgettet for 2023.

Note 14 Garantiforpligtelser, eventualforpligtelser og – rettigheder

Oversigt garantiforpligtelser, eventualforpligtelser og -rettigheder (1.000 kr.)	31.12.2021	31.12.2022
Kautions- og garantiforpligtelser		
Støttet boligbyggeri	-177.375	-166.591
Højer Andelsboligforening	-10.234	-8.929
Løgumkloster Andelsboligforening	-9.264	-8.709
Skærbæk Boligforening	-47.232	-43.471
Toftlund Andels Boligforening	-13.277	-12.511
Tønder Andelsboligforening	-32.983	-32.193
Tønder Boligselskab	-10.951	-10.654
Tønder Ældreboligselskab	-33.784	-32.224
Selvejende institutioner	-10.838	-9.699
Private andelsboligforeninger	-8.813	-8.201
Byfornyelse	-3.241	-2.850
Højer, Rudbøl Sdr. Sejerslev, Østerby	-1.724	-1.527
Bredebro	-673	-618
Løgumkloster	-185	-177
Tønder	-659	-527
Fritidsfaciliteter og private skoler	-29.772	-23.187
Idrætsfaciliteter	-3.319	-3.211
Andre fritidsfaciliteter	0	0
Efterskoler, friskoler og højskoler	-26.453	-19.977
Forsyningsselskaber	-445.499	-532.448
Vandværker	-64.928	-61.738
Kraftvarmeværker, fjernvarmeselskaber	-259.360	-265.562
Spildevandsselskab	-54.826	-142.222
Affaldsselskab	-25.410	-24.127
Havne	-40.975	-38.799
Øvrige	-10.628	-1.144.800
Udbetaling Danmark *)	-10.628	-1.144.800
Kautions- og garantiforpligtelser i alt	-666.514	-1.869.876
Eventualforpligtelser		
Højer Design Efterskole (kassekredit max.)	-3.700	-3.700
Agerskov Ungdomsskole (Kautionsforpl.)	-4.952	-4.721
Eventualforpligtelser i alt	-8.652	-8.421
Eventualrettigheder		
Solgården, Bedsted (tinglyst deklaration v. ændret brug)	200	200
Indskud i støttet boligbyggeri (tinglyste pantebreve - Landsbyggefond)	88.876	88.876
Eventualrettigheder i alt	89.076	89.076

*) I 2022 indarbejdes den samlede gældforpligtelse i Udbetaling Danmark, da der er tale om en solidarisk hæftelse. Tidligere har den indgået med kommunens andel fordelt efter befolkningstal.

Supplerende oplysninger

- Fælleskommunale selskaber (§60). Over for interessenskabernes kreditorer hæfter alle interessenter personligt og solidarisk for selskabets gæld som følge af ejerkonstruktionen.
  - Kommunen er med i § 60 selskabet Brand & Redning Sønderjylland
- Kommunen er også forpligtet til at indgå i eventuelt ikke afdækkede forpligtelser vedrørende Rømø Havn, hvis denne på sigt ikke kan hvile-i-sig-selv og dermed må ophøre som selvstyre havn.
- Kommunen er selvforsikret i forhold til arbejdsskader. Ved etablering af ordningen i 2010 blev alle decentrale budgetter til arbejdsskadeforsikring samlet under selvforsikringsordningen. Der er efterfølgende foretaget nedjusteringer af selvforsikringsbudgettet. I balancen hensættes forventede erstatninger til de sager, som er kendte og hvor der er truffet afgørelse om erstatning på balancetidspunktet. Derudover kan der eventuelt komme forpligtelser i sager, som endnu ikke er afgjort eller ikke er kendte på balancetidspunktet.

Note 15 SWAP-aftaler

Rente-swapaftaler (1.000 kr.)	Oprindelig hovedstol	Rente	Restløbetid	Valuta	Markeds- værdi*	Restgæld
KommuneKredit	72.661	2,41%	30.12.2030	DKK	1.273	34.888

Opgaver udført for andre myndigheder

Kommunen har indgået en kontrakt med Udlændingestyrelsen vedrørende opgaven som driftsoperatør af asylcentre.

Opgaven honoreres primært på baggrund af takster fastsat i finansloven og er dermed ikke baseret på en kommunal omkostningskalkulation.

Kontrakten er tilgængelig på Udlændingestyrelsens hjemmeside og der foretages løbende afrapporteringer til styrelsen, som fastsætter krav herom.

Bilag A

Efterfølgende afsnit beskriver kommunens regnskabspraksis i forhold til åbningsbalancen og regnskab 2022.

Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Tønder kommunes regnskab aflægges i henhold til gældende lovgivning og efter de retningslinjer, der er fastlagt af Indenrigsministeriet (IM) i Budget- og Regnskabssystem for kommuner.

Regnskabet aflægges som et totalregnskab, der omfatter alle drifts-, anlægs- og kapitalposter. I regnskabet indgår tillige udgifter, indtægter, aktiver og gæld vedrørende de selvejende institutioner, som kommunen har driftsoverenskomst med.

Ændring i anvendt regnskabspraksis:

Regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste år.

God bogføringsskik

Kommunens bogføring skal foretages i overensstemmelse med god bogføringsskik.

Den gode bogføringsskik kan beskrives som den praksis, der til enhver tid anses for god skik og brug blandt kyndige og ansvarsbevidste fagfolk inden for bogføringsområdet.

Det er en forudsætning for god bogføringsskik, at reglerne i Budget- og Regnskabssystem for Kommuner samt øvrige relevante forskrifter er fulgt.

Regnskabsmaterialet omfatter de faktiske registreringer, herunder transaktionsspor, beskrivelser af bogføringen, herunder aftaler om elektronisk dataudveksling, beskrivelser af systemer til at opbevare og fremfinde opbevaret regnskabsmateriale, bilag og anden dokumentation, oplysninger i øvrigt, som er nødvendige for kontrolsporet, regnskaber samt revision.

Driftsregnskab

Indregning af indtægter, udgifter og omkostninger

Indtægter indregnes så vidt muligt i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet.

Driftsudgifter i regnskabsopgørelsen indregnes i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet, forudsat at de er kendte for kommunen inden udløbet af supplementsperioden, der slutter 31. januar i det nye regnskabsår.

Anlægsudgifter indregnes i regnskabsopgørelsen i de regnskabsår, hvori anlægsudgiften afholdes.

Præsentation i udgiftsregnskabet

Præsentation af kommunens årsregnskab tager udgangspunkt i det udgiftsbaserede regnskab. Årsregnskabet primære funktion er at kunne sammenholde regnskabet med budgettet, der er opgjort efter udgiftsbaserede principper.

Årsregnskabet indeholder en afrapportering af kommunens resultat og præsentation af kommunens væsentlige faglige resultater og aktivitetsniveau.

Ekstraordinære poster

Her beskrives eventuelle driftsmæssige dispositioner, som er ekstraordinære for det pågældende regnskabsår.

Der sondres mellem indtægter og omkostninger afledt af kommunens primære og ekstraordinære aktivitet. Sidstnævnte vedrører aktiviteter, der ikke forventes at være tilbagevendende, og som ikke har sammenhæng til den ordinære aktivitet, fx ekstraordinære tab afledt af naturkatastrofer, ekstraordinær afhændelse af aktiver, ekspropriationer eller lignende.

Bemærkninger til regnskabet

Styrelsesloven fastsætter, at årsregnskabet i fornødent omfang skal være ledsaget af bemærkninger, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

Der udarbejdes bemærkninger til driftsindtægter og udgifter i forhold til budgettet på bevillingsniveau.

Der skal også udarbejdes bemærkninger til regnskabet i tilfælde, hvor der nok er overensstemmelse mellem regnskabs- og bevillingsbeløb, men hvor de aktiviteter eller formål, som var forudsat ved bevillingsafgivelsen, ikke er realiseret.

Balancen

Præsentation af balancen

Formålet med balancen er at vise kommunens aktiver og passiver opgjort henholdsvis ultimo regnskabsåret og året før, idet der ved passiver forstås summen af egenkapital og forpligtelser.

Der er af IM fastsat formkrav til, hvordan balancen skal udarbejdes.

Materielle anlægsaktiver

Aktiver indregnes som hovedregel i balancen til kostpris og afskrives over den forventede levetid. Ejendomsretten dokumenteres via bogførte fakturaer og leasingaftaler mv.

Ejendomsretten til de i balancen indregnede grunde og bygninger er dokumenteret via elektronisk indhentede tingbogsattester.

Aktiver med en levetid på 1 år eller derunder - samt aktiver under 100.000 kr. - afskrives straks og registreres således ikke i anlægskartoteket.

Indretning af lejede lokaler samt anlæg, driftsmateriel og inventar, herunder it-udstyr, måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Udgifter på over 100.000 kr., der medfører en væsentlig forbedring af et aktivs egenskaber eller en væsentlig forlængelse af et aktivs levetid, aktiveres sammen med det pågældende aktiv og afskrives over den nye levetid. Udgifter til mindre reparationer og lignende, som ikke har væsentlig indflydelse på aktivets levetid eller egenskaber i øvrigt, udgiftsføres i det regnskabsår, hvori de afholdes.

Grunde og bygninger

Ejendomme anskaffet før 1. januar 1999 værdiansættes pr. 1. januar 2007 til ejendomsvurderingen for ejendommen pr. 1. januar 2004 fratrukket afskrivninger frem til 1. januar 2007.

Bygninger og grunde anskaffet efter 1. januar 1999 indregnes til anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger. Der afskrives ikke på grunde.

Øvrige materielle anlægsaktiver

Øvrige materielle anlægsaktiver er indregnet til anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger.

Levetider er fastlagt til følgende:

Aktivtype	Levetid
Bygninger	
Administrative formål	45 - 50 år
Forskellige serviceydelser	25 - 30 år
Diverse formål	15 år
Tekniske anlæg	
Maskiner	10 - 15 år
Specialudstyr	5 - 10 år
Transportmidler	5 - 8 år
Øvrige tekniske anlæg	20 - 30 år
Inventar, IT-udstyr mv.	
IT	3 år
Inventar	3 - 5 år

Såfremt der er afvejet fra levetiderne udmeldt af IM, er dette anført som note til anlægsnoten i regnskabet.

For enkelte aktiver fastsættes ved anskaffelsen en forventet scrapværdi, der ikke afskrives.

Der afskrives ikke på materielle anlæg under udførelse. Først når anlægget er ibrugtaget, påbegyndes afskrivning over anlæggets forventede levetid.

Infrastrukturelle anlægsaktiver (veje, signalanlæg, broer mv.) samt ikke-operationelle anlægsaktiver (arealer til rekreative formål samt naturbeskyttelses- og genopretningsformål) indregnes ikke i balancen.

Finansielt leasede anlægsaktiver

Leasingkontrakter for materielle anlægsaktiver, hvor Tønder Kommune har alle væsentlige risici og fordele

forbundet med ejendomsretten (finansiel leasing), registreres i anlægskartoteket og indregnes til kostprisen.

Kostprisen måles som den laveste af enten dagsværdien af det leasede aktiv eller nutidsværdien af minimumsleasingydelse med tillæg af omkostninger.

Dagsværdien er det beløb, som et aktiv forventes at kunne omsættes til ved en handel mellem uafhængige parter.

Minimumsleasingydelserne svarer typisk til de fremtidige leasingydelser, som Tønder Kommune er forpligtet til at betale i leasingperioden. Ved beregning af nutidsværdien heraf anvendes den interne rente i leasingkontrakten som diskonteringsfaktor, hvis denne er tilgængelig. Ellers anvendes Tønder Kommunes alternative lånerente.

Finansielt leasede anlægsaktiver afskrives over den forventede levetid, der fastsættes efter typen af aktiv.

Materielle anlægsaktiver under udførelse

Igangværende materielle anlægsaktiver værdiansættes til de samlede afholdte omkostninger på balancetidspunktet.

Immaterielle anlægsaktiver

Immaterielle anlægsaktiver afskrives lineært over maksimalt 10 år. Ved kontrakter, aftaler og lignende anvendes så vidt muligt den gældende kontraktperiode.

Finansielle anlægsaktiver - Aktier og andelsbeviser

Andele af interessentskaber, som Tønder Kommune har medejerskab til, indgår i balancen med den andel af virksomhedernes indre værdi, jf. senest foreliggende årsregnskab, som svarer til kommunens ejerandel.

For noterede aktier foretages indregningen til kursværdien pr. 31. december og for ikke noterede aktier og andre kapitalandele (andelsbeviser og lignende), foretages indregningen efter indre værdis metode.

Finansielle anlægsaktiver – Langfristede tilgodehavender

Tilgodehavender er optaget i balancen til nominel værdi under de respektive regnskabsposter hertil. Der nedskrives til imødegåelse af forventede tab til nettorealisationsværdien.

Omsætningsaktiver - varebeholdninger

Udgifter til indkøb af råvarer, hjælpematerialer samt andre forbrugsvarer udgiftsføres på anskaffelsestidspunktet.

Der foretages registrering af varebeholdninger over 1 mio. kr. og/eller beholdninger med væsentlige forskydninger i lagerets størrelse fra år til år.

Varelagre mellem 100.000 kr. og 1 mio. kr. registreres, hvis der sker forskydninger i varelageret, som vurderes som væsentlige.

Varebeholdning måles til kostpris efter FIFO-princippet (**F**irst **I**n **F**irst **O**ut).

Omsætningsaktiver – fysiske aktiver til salg (grunde og bygninger)

Grunde og bygninger til salg er opskrevet til forventet salgspris.

På grunde, hvor kommunen har afholdt udgifter til slutningsafgifter er disse indeholdt i salgsprisen.

Fysiske aktiver til salg måles til kostpris eller nettorealisationsværdi, hvor denne er lavere.

Der kan foretages opskrivning til den forventede salgspris.

Omsætningsaktiver - tilgodehavender

Udgifter og indtægter afholdt inden regnskabsårets udgang, men som vedrører efterfølgende regnskabsår, er klassificeret som periodeafgrænsningspost under omsætningsaktiver – tilgodehavender.

Indtægter som vedrører indeværende regnskabsår, men som først betales i det efterfølgende regnskabsår er klassificeret som kortfristet tilgodehavende.

Omsætningsaktiver – værdipapirer

Værdipapirer omfatter beholdninger af kortfristede værdipapirer, der uden hindring kan omsættes til likvide beholdninger, og hvorpå der kun er ubetydelig risiko for værdiændringer. Værdipapirer indregnes til dagsværdi (kurs) på balancedagen.

Egenkapital

I egenkapitalen er også indeholdt selvejende institutioner, som kommunen har indgået driftsoverenskomst med og en modpost for modtagne donationer til anskaffelse af aktiver.

Hensatte forpligtelser

Forpligtelser indregnes i balancen, når kommunen på balancedagen har en retslig eller faktisk forpligtelse, som resultat af en tidligere begivenhed, og det er sandsynligt, at afviklingen heraf vil medføre et træk på kommunens økonomiske ressourcer, og der kan foretages en pålidelig beløbsmæssig måling af forpligtelsen.

Pensionsforpligtelser, der ikke er forsikringsmæssigt afdækkede vedrørende tjenestemandsansatte og ansatte på tjenestemandslignende vilkår, optages i balancen under forpligtelser. Kapitalværdien af pensionsforpligtelsen er beregnet aktuarmæssigt ud fra forudsætninger fra IM.

Minimum hvert 5 år foretages en aktuarmæssig beregning af pensionsforpligtelsen vedrørende tjenestemænd.

Hensatte forpligtelser vedrørende eksempelvis miljøforurening, indfrielse af garantier til enkelt personer i henhold til social-/boliglovgivning, retssager og erstatningskrav, bonusbetalinger vedrørende jobcentre, åremålsansættelser og arbejdsskadeforpligtelser indregnes på balancen til den løbende ydelses kapitaliserede værdi opgjort pr. forpligtelse.

Fratrædelsesbeløb ved udløb af åremålsansættelser optages til nominel værdi i overensstemmelse med de indgåede aftaler.

Opmærksomheden henledes på, at miljøforpligtelser forlods/primært er indregnet ved at foretage nedskrivning af grundværdien.

Langfristede gældsforpligtelser

Langfristet gæld til realkreditinstitutioner og andre kreditinstitutioner er optaget med restgælden på balancetidspunktet.

Den kapitaliserede restleasingforpligtelse vedrørende finansielt leasede anlægsaktiver indregnes i balancen som en gældsforpligtelse.

Andre gældsforpligtelser, som omfatter gæld til leverandører, andre myndigheder samt anden gæld, måles til nominel værdi.

Gæld i udenlandsk valuta reguleres til kursen ultimo regnskabsåret.

Opsparede feriemidler er opgjort gæld og indekseret efter Lønmodtagernes Feriemidlers udmeldinger.

Kortfristet gæld

Kortfristet gæld til pengeinstitutioner, staten, kirken, leverandører, andre kommuner og regioner optages med restværdien på balancetidspunktet.

Noter til driftsregnskab og balance

Der er udarbejdet noter til henholdsvis driftsregnskab og balance i det omfang, der er væsentlige forhold, som bør belyses, og/eller IM har stillet krav om noteoplysning/ regnskabsbemærkning.